

СТ А Н О В И Щ Е

НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО N 8 ОТ 1996 ГОДИНА

Главният прокурор на Република България е поискал от Конституционния съд обявяването на чл. 70 ал. 2 и чл. 72 от Закона за лекарствените средства и аптеките в хуманната медицина (ЗЛСАХМ) за противоконституционни. С определение на Конституционния съд от 14 май 1996 г. Министерският съвет е конституиран като страна по делото, във връзка с което изразява следното становище:

По искането за обявяване на ал. 2 на чл. 70 за противоконституционна.

Разпоредбата регламентира възможността на територията на държавните и общинските здравни заведения да се откриват само общински аптеки за продажбата на лекарствени средства на граждани. Главният прокурор счита, че същата противоречи на чл. 19 ал. 1 и 2 от Конституцията на Република България, поради това, че в несъответствие с прокламираните от тях принципи на свободна стопанска инициатива, недопускане на злоупотреба с монополно положение, неоялна конкуренция и осигуряване защитата на потребителя, се ограничава възможността на „привлекателната територия на държавните и общинските здравни заведения“ да се откриват други аптеки, освен от общините. Необходимо е да се посочи, че твърдяните нарушения са постулирани, без да са конкретно аргументирани.

Считаме, че искането на главния прокурор на Република България за обявяването на разпоредбата на ал. 2 на чл. 70 от ЗЛСАХМ за

противоконституционна, е неоснователно и необосновано поради следните съображения:

1. Няма противоречие между чл. 70 ал. 2 от ЗЛСАХМ и чл. 19 ал. 1 от Конституцията на Република България. Конституционната разпоредба прогласява принципа на развитието на икономиката на основата на свободната стопанска инициатива. Законът за лекарствените средства в хуманната медицина ясно, точно и еднакво спрямо всички субекти - физически и юридически лица, регламентира изискванията, условията и редът за осъществяването на стопанската дейност, свързана с производството и търговията (на едро и дребно) с лекарствените средства. От чл. 70 ал. 2 от ЗЛСАХМ не произтича никакво ограничение на свободната стопанска инициатива по посочените субекти. Установеното в него изискване произхожда единствено от правомощието на собственика самостоятелно да решава начина на използването на своята собственост. Това е така, защото държавните и общинските здравни заведения са държавна собственост. Разграничението между тях не се дължи на формата на собственост, а произтича само от органа на власт, към който са създадени - чл. 2 и 3 от Закона за народното здраве. Преценката на собственика за начина на използването на неговата собственост е в зависимост от преценката за целесъобразността на това използване, поради което същата следва да бъде изключена от контрола за конституционносъобразност, осъществяван от Конституционния съд.

2. Не се установяват и твърдяните нарушения на чл. 19 ал. 2 от Конституцията на Република България.

Законът детайлно регламентира условията за осъществяването на стопанската дейност по отношение на производството и търговия с лекарствените средства, като не създава ограничения, произхождащи от характеристиката или вида на субектите - негови адресати. Условията за разкриване на аптеки на територията на държавните и общинските здравни заведения по същество представляват изисквания, установени от собственика, по отношение на използването на неговата собственост.

С разпоредбата на чл. 70 ал. 2 от ЗЛСАХМ не се създава монополно положение на общините в търговията с лекарствени средства. Определянето на монополното положение е извършено с чл. 3 от Закона за защита на конкуренцията. Съпоставянето на двете правни норми дава основание за безспорния извод, че общините, които са отделни правни субекти, не получават по силата на закона нито изключително право да извършват търговия с лекарствени средства, нито - пазарен дял в тази търговия, който да е по-голям от 35% за всяка отделна община самостоятелно. Липсата на установено монополно положение изключва възможността за осъществяване на злоупотреба с това положение.

Предоставеното право за откриване само на общински аптеки на територията на държавните и общинските здравни заведения не създава нормативно установени условия за нелоялна конкуренция относно другите търговски субекти на търговията на дребно с лекарствени средства. Внимателното съпоставяне на действията, съставляващи нелоялната конкуренция, изброени в чл. 12 от Закона за защита на конкуренцията, с разпоредбата на чл. 70 ал. 2 от ЗЛСАХМ показва явната несъстоятелност на това твърдение.

По искането за обявяването на чл. 72 за противоконституционен.

Разпоредбата установява възможността за откриване само на една аптека от лицата, изброени в чл. 68, ал. 1, точки 1, 2 и 3 от ЗЛСАХМ - фармацевти; събирателни и командитни дружества, собственост на фармацевти и кооперации на фармацевти; болнични заведения.

Необходимо е да се посочи, че искането на главния прокурор в тази му част е противоречиво. От една страна се иска обявяването на противоконституционността на цялата разпоредба на чл. 72, а в мотивите за това се съдържа приемане на установената забрана по отношение на лицата по чл. 68, ал. 1, т. 1 - фармацевтите, като се поддържа, че е налице противоконституционно ограничение само по отношение на лицата по

точки 2 и 3 на ал. 1 на чл. 68 от ЗЛСАХМ. В тази връзка считаме, че когато субект по чл. 150 ал. 1 от Конституцията на Република България сезира с определено искане Конституционния съд, направеното от него искане трябва да бъде точно определено. В мотивите си към Определение N 4 от 21 юли 1994 г. по к. д. N 5 от 1994 г. Конституционният съд е посочил, че когато е сезиран от държавните органи по чл. 150 ал. 1 от Конституцията на Република България, е необходимо ясно и недвусмислено те да са изразили становището си по поставения проблем. В случая не е налице „ясно и недвусмислено становище“, поради което би следвало Конституционния съд да упражни правомощията си по чл. 19 ал. 3 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд и да поиска отстраняването на посочения недостатък.

При разглеждането на искането е необходимо да се има предвид, че международно признатите принципи на разпространението и снабдяването с лекарствени средства приемат, че лекарствата не са обикновена търговска стока и в интерес на общественото здраве е при тяхната продажба да се прилагат специални условия. В тези международно приети условия се включват изискванията - контролът върху отпускането на лекарствата да бъде в ръцете на фармацевт, който трябва да има пълно ръководство върху аптеката и да бъде освободен от икономическото влияние на нефармацевтични източници. Конституцията на Република България не дерогира прилагането на тези принципи, тъй като с чл. 52 ал. 5 от нея е предвидено правомощието на държавата да осъществява контрол върху производството и търговията с лекарствените средства, независимо от субекта, който ще ги извършва. Конституционно установеният държавен контрол е конституционна гаранция на правото на гражданите на достъпна медицинска помощ, което е едно от основните техни права, поради което при разглеждането на искането на главния прокурор на Република България е необходимо посочената конституционна норма да се тълкува във връзка и взаимна зависимост с принципите, установени в чл. 19 от Конституцията на Република България.

Във връзка с изложеното считаме, че с чл. 72 от ЗЛСАХМ не се допуска нарушение на изискванията на чл. 19 ал. 2 и 4 от Конституцията на Република България. Напротив - разпоредбата на закона стимулира кооперирането и сдружаването на фармацевтите за откриването на аптека в случаите, когато те поотделно не разполагат с възможности за откриване на аптека. Изискването за държавен контрол върху търговията с лекарствени средства, който за да осъществява своето предназначение, следва да бъде ефективен, се реализира чрез установените правила за откриване на една аптека от лицата по чл. 68, ал. 1, точки 1, 2 и 3 от ЗЛСАХМ.

С оглед на изложеното считаме, че разпоредбите на чл. 70 ал. 2 и чл. 72 от Закона за лекарствените средства и аптеките в хуманната медицина на противоречат на Конституцията на Република България, поради което Конституционният съд следва да отхвърли искането на главния прокурор на Република България за обявяването на тяхната противоконституционност.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ